

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

3.Bf.20/2023/19. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, 2023. szeptember 6. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

Az emberkereskedelem és kényszermunka büntette és más bűncselekmények miatt vádlott1 ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2022. november 4. napján kihirdetett 511.B.587/2020/156. számú ítéletét megváltoztatja.

A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozza meg.

A vádlott a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2022. november 4. napján kihirdetett 511.B.587/2020/156. számú ítéletében vádlott1 vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 192. § (2) bekezdésének a) pontjába ütköző és – figyelemmel az (5) bekezdés d) pontjára – az (5) bekezdés I. fordulata szerint minősülő emberkereskedelem és kényszermunka büntetében, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntetében, a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő segítségnyújtás elmulasztásának vétségben és a Btk. 342. § (1) bekezdésének c) pontjába ütköző közokirat-hamisítás büntetében. Ezért a bíróság halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztésre és 6 év

közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban állapította meg azzal, hogy vádlott a szabadságvesztés büntetés 2/3 részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. A bíróság a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság 2019. március 6. napján kelt és aznap jogerőre emelkedett ügyszám szám alatti ítéletében kiszabott 10 hónap - végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett - szabadságvesztés végrehajtását elrendelte. A vádlottal szemben 3.000.000 forint erejéig vagyonegkezelést rendelt el. A 2. számú sértett polgári jogi igényét a törvény egyéb útjára utasította. Rendelkezett az őrizetben, letartóztatásban és ingatlan elhagyását tiltó bünygyi felügyeletben töltött idő beszámításáról. Kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült 543.676 forint bünygyi költség megfizetésére.

[2] A Fővárosi Törvényszék 511.B.587/2020/156. számú ítélete ellen

[3] - az ügyészség a vádlott terhére, a Btk.192. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja szerint is történo jogi minősítés megállapítása érdekében, továbbá a kiszabott szabadságvesztés büntetés súlyosítása végett,

[4] - a védő felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

[5] A Fővárosi Nyomozó Ügyészség a fellebbezés Ny.2069/2019. szám alatti írásbeli indokolásában kifejtette, hogy a törvényszék által a vádiratban foglaltakkal egyezően megállapított ítéleti tényállás alaposságával kapcsolatban aggály nem fogalmazható meg, az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének is eleget tett.

[6] A jogi minősítés körében azonban tévesen foglalt állást, amikor vádlott1 vádlott terhén nem állapította meg a Btk. 192. § (5) bekezdés b) pontjában foglalt minősített esetet, azaz a sértett sanyargatásával elkövetést is, mely akkor valósul meg, ha az elkövető a munkavégzésre, munka jellegű egyéb tevékenységre a passzív alanyt úgy kényszeríti, hogy mindeközben testi, lelki szenvedésnek, gyötremnek teszi ki. A bíróság az ítélet szóbeli indokolása során helytállóan mutatott rá arra, hogy a sértettek – mentális állapotuknál fogva – vádlott1 vádlottat egyfajta jótéteményesként kezelték, így pszichés sérelmet tőle nem szenvedtek el. Azonban kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy sértett1nek úgy kellett munkát végeznie vádlott1 vádlott tanyáján, hogy mindeközben a lábujjain nagyfokú fájdalommal járó sérülést szenvedett el, amely napról napra rosszabbodott és végül odáig vezetett, hogy műtéti beavatkozást kellett végrehajtani és a lábujjakat amputálni. vádlott1 vádlott tisztában volt a sérülés tényével és a tanú fájdalmaival, továbbá azzal is, hogy a tanyán lévő körülmények a sérülés higiénikus ellátására, kezelésére nem alkalmasak, ennek ellenére továbbra is kizsákmányolta őt. Minderre tekintettel sértett1t vádlott1 vádlott testi szenvedésnek, gyötremnek tette ki, így a Btk. 192. § (5) bekezdés b) pontjában foglalt minősített eset megállapítható.

[7] vádlott1 vádlott terhére rótt emberkereskedelem büntette büncselekmény absztrakt tárgyi súlya a vitatott minősített eset figyelembevétele nélkül is rendkívül kiemelkedő, a törvényalkotó a tényállás elkövetőjét öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel rendelte büntetni.

[8] Az ügy konkrét ismérveit tekintve az megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy vádlott1 vádlott és a sértettek közötti viszony, valamint az elkövetési magatartás erőszak és fenyegetés nélküli jellege miatt a konkrét bűncselekmény a kategóriáján belül kirívóan elkövetettnek nem tekinthető.

[9] Ugyanakkor a büntetés kiszabásánál értékelendő, hogy

[10] - vádlott1 vádlott az emberkereskedelem tényállását kimerítő magatartását rendkívül hosszú, 4 évet meghaladó időtartamban, kitartóan, hosszasan, tervszerűen és anyagi érdekek mentén, erkölcsileg elfogadhatatlan motivációtól vezérelve hajtotta végre,

[11] - a több ember sérelmére történő elkövetést, mint minősített esetet már a két ember sérelmére megvalósított bűncselekmény is megalapozza, ezért jelen ügyben a büntetés kiszabása során tekintettel kell lenni arra a tényre, hogy a vádlott 5 ember sérelmére követte el a bűncselekményt,

[12] - a vádlott a modern kori rabszolgatartók valamennyi ismervével rendelkezik, hiszen felmérte, hogy olcsó és igénytelen munkaerőre van szüksége a házának és tanyájának gondozásához, ennek érdekében a sértetteket tervszerűen manipulálta, magához kötötte, úgy, hogy még a létminimumot sem elérő körülmények között a lehető legkevesebb anyagi ráfordítás mellett tartotta őket,

[13] - a közvetlen környezetében, egy emberi életre, lakhatásra teljességgel alkalmatlan, elzárt, koszos, penészes és sötét lyukban tartotta a sértettet, a kialakított hely még egy házi kedvenc tartására sem lett volna ideális,

[14] - a szakértői vélemények sem voltak elegendőek ahhoz, hogy a vádlott a megbánás legkisebb jelét is mutassa, legalább megértse azt, hogy miért volt emberhez méltatlan bánásmód az, amit kifejtett,

[15] - elkövetése gátlástalan volt és az eljárás során is olyan magatartást tanúsított, amely a személyében rejlő társadalomra veszélyesség magas fokát igazolja.

[16] Az elsőfokú bíróság a bűnösségi körülmények számbavétele és értékelése során egyaránt hibát vétett, mivel azok teljességét tekintve hiányosság terheli, míg a súlyuk és egymásra gyakorolt hatásuk tekintetében indokolatlanul felülreprezentálta az enyhítő körülményeket.

[17] A bíróság által enyhítőként értékelt körülményként kapcsán kifejtette, hogy

[18] - a vádlott megromlott egészségi állapota kétség kívül megállapítható, azonban betegségeinek jelentős része a bűncselekmények elkövetési ideje alatt is folyamatosan fennállt, azok kialakulásához, meglévő hatásuk erősítéséhez a büntetőeljárás ténye semmilyen formában nem járult hozzá,

[19] - a vádlott eltartásra szoruló hozzátartozója az elkövetéskor is megállapítható volt, sőt, a bűncselekmény elkövetésének egyik célja más hozzátartozó számára ingatlanvagyon biztosítása volt,

[20] - a vádlott hosszabb időt töltött kényszerintézkedés hatálya alatt, de nem maradhat értékelés nélkül, hogy a bűnügyi felügyelet szabályait megszegte, ezért került letartóztatásba, másrészt a bűnügyi felügyelet alkalmazása során a vádlottat nem érte olyan hátrány, amely a rendes életvitelében súlyos következményekkel járt volna.

[21] A súlyosító körülmények vonatkozásában figyelembe kell venni

[22] - vádlott1 vádlott büntetett előéletét,

[23] - a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés hatálya alatti elkövetést,

[24] - a többszörös és más-más kategóriákba tartozó bűncselekmény halmazatot,

[25] - hosszú időn keresztül, kitartó, erkölcsileg megvetendő céltól vezérelt és gátlástalan elkövetést,

[26] - az emberkereskedelem vonatkozásában a minősített esetet már megalapozó kettő sértettnél több személy sérelmére, részben sanyargatással elkövetést,

[27] - a vagyon elleni bűncselekmény végrehajtása körében a bizalmi viszony felhasználásával történt elkövetést.

[28] Mindezen bűnösségi körülményeket figyelembe véve vádlott1 vádlottal szemben a középértéket - mely tíz év - elérő vagy azt szorosan megközelítő mértékű szabadságvesztés büntetés kiszabása indokolt.

[29] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség Bf.986/2021/13. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta, a védelmi fellebbezést nem tartotta alaposnak.

[30] Az ítélet személyi részét indítványozta kiegészíteni azzal, hogy a vádlott támogatja a tényállásban szereplő lányát, aki koraszülött unokájával náluk lakik (elsőfokú iratok 33. számú jegyzőkönyv 3. oldal utolsó bekezdés), illetve pontosítani akként, hogy a lakóingatlanának értéke kb. 50-60 millió forint.

[31] Az előzményi ítéletével kapcsolatban rögzítendő, hogy felfegyverkezve elkövetett garázdaság büntette miatt marasztalták.

[32] A tényállás a Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pontjában foglalt okból részben megalapozatlan, indítványozta a [8] bekezdésben az utolsó mondat pontosítását az iratokban elfekvő szerződésnek megfelelően akként, hogy az ingatlant személyl értékesítette. Ezen kiegészítéssel a tényállás megalapozott és a másodfokú eljárásban irányadó.

[33] A törvényszék indokolási kötelezettségének eleget téve számot adott arról, hogy tényállásait milyen bizonyítékokra alapította, s hogy a vádlotti védekezést miért nem tartotta elfogadhatónak. A tényállásokból okszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére, cselekményeit zömében törvényesen minősítette, jogilag helyesen indokolta.

[34] Az ügyészi fellebbezés ugyanakkor helyesen mutat rá arra, hogy sértettl kapcsán a Btk. 192. § (5) bekezdés b) pontjában írt minősítő körülmény is megállapítható, hiszen a sértett hetekig dolgozott sérült lábbal, melynek állapota – mivel nem vitték el a megfelelő orvoshoz – csak romlott. A tanú ezt úgy fogalmazta meg, hogy „kb. egy hónapig szenvedett a tanyán, ilyen állapotban kellett csinálnia a dolgokat”. Azt a tényállás is tartalmazza, hogy a nem megfelelő ellátás miatt aztán lábujjait amputálni kellett, aminek következtében maradandó sérülést szenvedett.

[35] A büntetés kiszabása során értékelendő, hogy

[36] - a vádlott cselekményeit részben büntetőeljárás, részben felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt, hosszabb időszakon át valósította meg,

[37] - a terhelt minimális időt töltött előzetes fogvatartásban, ez javára enyhítő tényezőként nem értékelhető,

[38] - a lányát is támogatja,

[39] - súlyosító körülmény a sértetteknek a minősítéshez megkívánt létszámot meghaladó száma és a többszörös halmazat,

[40] - a vádlott tudatosan szembehelyezkedett a társadalmi normákkal, a személyiségében rejlő társadalomra veszélyesség magas.

[41] A középértéket lényegesebben közelítő szabadságvesztés kiszabása és ehhez igazodó közügyektől eltiltás indokolt.

[42] A védő a fellebbezés írásbeli indokolásában kifejtette, hogy a védelem álláspontja szerint a vádlott cselekményei nem merítik ki a törvényi tényállás elemeit.

[43] A kiszolgáltatott helyzet azt jelenti, hogy a passzív alany valakinek teljesen a hatalmában van, ennek a helyzetnek az elviselésére kényszerül, mások kényétől, hatalmától teljes függésben van. Ezért annak megállapítása mindenképpen szükséges, hogy a sértetteknek volt-e választási lehetőségük, választási szabadságuk. Az Európai Parlament és

Tanács 2011/36/EU irányelve is kimondja, hogy a kiszolgáltatott helyzet egy olyan helyzet, amelyben az adott személy tényleges és elfogadható választási lehetőség hiányában kénytelen alávetni magát az adott visszaélésnek.

[44] A sértetteknek több választási lehetősége is volt, így

[45] - erdőben élni, fedél, jövedelem, élelem, tisztálkodási lehetőség nélkül,

[46] - hajléktalan szállón élni,

[47] - más munkát keresni, akár alkalmi jelleggel is, példának okáért az építőiparban, ahol sok esetben még szállást is tudnak biztosítani a munkavállalóknak.

[48] Vizsgálandó, hogy a sértettek miért ezt a lehetőséget választották. Kiemelte, hogy a sértetteket senki nem kényszerítette arra, hogy ott maradjanak és dolgozzanak, szabadon elmehettek volna bármikor, amennyiben nem feleltek meg számukra a körülmények. Mindannyian ennél csak rosszabb körülmények között éltek és esélyük sem volt ebből kitörni, a vádlottól egy lehetőséget kaptak arra, hogy ne a társadalom peremén éljenek, hanem annak részeként, még ha a társadalom alsó szintjén is.

[49] Az I. tényállás sértettje, sértett1 vallomása kapcsán kiemelte, hogy annak ellenére, hogy elmondta, hogy a párfogóval önhibából nem tartotta a kapcsolatot, a vádlottat tette felelőssé azért, mert be kellett vonulnia a büntetés-végrehajtási intézetbe. Az idő előrehaladtával egyre színesebb vallomásokot tett, az eljárás vége felé már az életét is veszélyben érezte, ami abszurd, ilyen adat az eljárás során sem vele, sem pedig más sértettekkel kapcsolatban nem merült fel. Amikor a vádlottal találkozott, mélyszegénységben élt, jövedelempótló ellátást kapott. Baráti alapon került a vádlotthoz, kisebb munkákért cserébe kosztot és kvártélyt, az első időkben még egy kis készpénzt is kapott. Az élelemmel és a körülményekkel meg volt elégedve, zuhanyozni tudott, wc volt, kapott használt ruhát is. Amikor a keze miatt nem volt alkalmas a munkára, a vádlott más munkát adott számára. Vallomása bizonyos körülményekkel kapcsolatban nem egyezik a többi tanú vallomásával, ennek magyarázata abban keresendő, hogy vallomása érdekvezérelt volt.

[50] Az I/A. tényállás esetében a szerződést készítő ügyvéd nyilatkozata szerint megkérdezte az eladót, hogy megkapta-e az ingatlan ellenértékét, ha erre nemleges válasz érkezett volna, akkor nem kötötte volna meg a szerződést. sértett1 tanú az eljárás során ebben a kérdésben egyértelmű választ nem adott, nem cáfolta a kihallgatott ügyvéd tanút sem. Az okirati bizonyítékok a vádlott vallomását támasztják alá, ezzel szemben egy nem szavahihető tanú vallomása áll, ezért a vádlott büntetőjogi felelőssége kétséget kizáróan nem állapítható meg.

[51] Az I/B. tényállás kapcsán kiemelte, hogy a vádlott igyekezett a körülményekhez képest megfelelő lakhatást és megélhetést biztosítani. Kiemelte a sértettnek a 118. számú jegyzőkönyv 3- 4. és 6. oldalán tett vallomását, melyben előadta, hogy

[52] - neki követelése nincs a vádlottal szemben,

[53] - ahhoz képest, hogy a padon aludna, kielégítő volt a szállás, ez volt az alternatíva, ez megfelelt neki, a másik egyszerűbb lehetőség az lett volna, ha koldul és a padon alszik,

[54] - tisztességesen meg volt fizetve, szó nélkül elmehetett volna, nem tudja, hogy miért nem ment el.

[55] A 2018. július 31. napján fogatosított rendőri intézkedéskor eljáró járőrök határozottan állították, hogy ha a sértett bántalmazásról számolt volna be, nyilvánvalóan nem hagyták volna ott, külsérelmi nyomot nem láttak rajta. Az ítéleti tényállás is azt tartalmazza, hogy a rendőri intézkedés után bántalmazta a vádlott a sértettet. sértett1 tanú vallomásaival kapcsolatban erős aggályok merültek fel az eljárás során, szavahihetősége is erősen kérdésessé vált.

[56] A szakértő nem látott ok-okozati összefüggést a lótaposás és az amputáció között, azt sem tudta megállapítani, hogy lótaposástól vagy bármi mástól keletkeztek a sértett lábán lévő fekélyek, kidörzsölések, sebek. Alapvetően az elhanyagolt higiénia következtében is kialakulhat ez az állapot. A tisztálkodásra volt lehetőség, az nem róható fel a vádlottnak, hogy a sértett nem megfelelően tisztálkodott. Amikor a sértett állapota igazán rosszra fordult, elvitte orvoshoz, igyekezett megfelelő ellátást biztosítani számára.

[57] A II-III-IV. tényállással kapcsolatban rámutatott, hogy a tanúk miként nyilatkoztak az eljárás során a körülményeikkel kapcsolatban:

[58] - az 1. számú tanú elmondása szerint ő kereste meg a vádlottat, miután már néhány évvel ezelőtt dolgozott nála. A nyári konyhában lakott. Fizetést nem kapott, de nem is próbált kérni, mivel elégedett volna azzal, amit a vádlott cserébe nyújtani tudott neki.

[59] - a 2. számú tanú részletesen nyilatkozott a körülményekről, jobb volt a helyzete, mint korábban, ezért nem akart elmenni. Dolgozott a helysége1 piacon is, egy jó ideig párhuzamosan mindkét helyen, volt választása, fel tudta mérni, hogy mit vállal és hogy mit tud neki ajánlani a vádlott.

[60] - a 4. számú tanú és a vádlott között közvetlen kapcsolat nem volt, ő egy megtűrt személy volt, amikor az életmódjára fény derült – alkohol, gyógyszerre ivás, stb -, akkor a vádlott elzavarta, majd végül visszafogadta, mivel visszakönyörögte magát. Egy olyan személyt, akit egyébként nem hívott oda dolgozni, akivel nem volt semmilyen megállapodása, nem lehet sanyargatni.

[61] - sértett2 előadta, hogy nem tud a vádlottról rosszat mondani. 5-6 órát dolgoztak. Visszamehetett volna a lányához, de nem akart a nyakán nyugösködni, ez egy egyértelmű döntési lehetőség, ezért nincs kiszolgáltatott helyzet. Elmondta, hogy bármikor elmehetett volna, a vádlott soha nem bántotta, soha nem kiabált vele. Az étel elegendő volt,

amikor ki akart menni az állomásra, akkor kivitte és vett is neki vonatjegyet. Kapott ruhát, cipőt, alkoholt, dohányt, szállást.

[62] A fentiek alapján megállapítható, hogy sértett1 tanún kívül egyik vallomás sem támasztja alá az állítólagos sanyargatást, illetőleg a kiszolgáltatott helyzet nem állapítható meg egyik tanú esetében sem. A védő utalt a BH2020. 30. számú eseti döntésben foglaltakra és a Fővárosi Ítéltábla Bf.441/2014. számú határozatára, melyet összevetve a jelen tényállással, tisztességes ellátásnak számít, amit a vádlott nyújtott.

[63] Nem állapítható meg a passzív alanyok kiszolgáltatott helyzete, több tanúnak is lett volna alternatívája és mégis azt választotta, hogy a vádlottnál marad. vádlott1 megfelelő ellátást, esetenként pedig pénzt is biztosított, bármit kértek, mindent megvett, szabadon jöhettek-mehettek, a bántalmazás pedig nem bizonyított, a vádlott biztosította számukra azt a minimumot, mely az elvégzett munka ellenértékéként elvárható volt.

[64] Mindezek alapján a védelem álláspontja szerint a vádlott nem valósította meg a vádiratban terhére rótt bűncselekményeket, ezért indítványozta a vádlott felmentését az ellene emelt vádak alól.

[65] A nyilvános ülésen

[66] - az ügyész az átiratában foglaltakkal egyező indítványt tett,

[67] - a védő a felmentésre irányuló fellebbezés indokaként az írásbeli beadványában foglaltakkal egyező nyilatkozatot tett, másodlagos indítványa - kiemelve a vádlott betegségeit, mely börtöntűrő képességére is kihatással van - a büntetés enyhítésére irányult,

[68] - a vádlott személyi körülményeire nyilatkozott, illetve saját védelmében, valamint az utolsó szó jogán felmentésére tett indítványt.

[69] A bejelentett fellebbezések az alábbi eredményre vezettek.

[70] A másodfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott ítéletet a Be. 590. § (1) bekezdés alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

[71] A felülbírálat - a felmentésre irányuló fellebbezésre tekintettel - teljeskörű, a Be. 590. § (2) bekezdés alapján kiterjedt az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezésre, az indokolás helyességére és arra is, hogy az elsőfokú eljárásban sérelem nélkül érvényesültek-e az eljárási szabályok.

[72] A felülbírálat eredményeként az ítéltábla azt állapította meg, hogy a törvényszék a részletes, minden körülményre kiterjedő bizonyítási eljárást a perrendi szabályokat betartva folytatta le. Ügyfelderítési kötelezettségnek maradéktalanul eleget tett,

valamennyi, az ügy helyes ténybeli és jogi megítéléséhez elengedhetetlen bizonyítékot beszerzett.

[73] A vádlott és a tanúk kihallgatását megelőzően a szükséges figyelmeztetések elhangzottak, az arra adott válaszokat a jegyzőkönyvekben rögzítették is. A törvényszék ellenőrizte a terhelt védekezését, részletesen kihallgatta sértett1t és az intézkedő rendőröket, személy3t és személy5ot, sértett2t, a 2. és 4. számú tanúkat. az I/A. tényállást érintően személy1 és személy6 tanút. A Be. 527. § (1) bekezdés a) pont alapján felolvasta az 1. számú tanú nyomozás során tett vallomását.

[74] Az elsőfokú bíróság a tárgyaláson ismertette a szakértői véleményeket, a lehallgatásról készített jelentéseket és mindazokat az okirati bizonyítékokat, amelyek az ügy eldöntése körében releváns adatokat tartalmaznak.

[75] Az ítéltábla álláspontja szerint az ügy érdemi elbírálásának eljárásjogi akadálya nem volt.

[76] A másodfokú bíróság vádlott1 vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket és korábbi büntetésére vonatkozó adatokat - melyek a Be. 561. § (3) bekezdés b) pontjában írtak szerint nem a tényállás részei - pontosítja a nyilvános ülésen tett terhelti nyilatkozat és az erkölcsi bizonyítvány alapján akként, hogy:

[77] – vádlott1 vádlott nyugdíjának összege 72.000 forint, emellett régiségkereskedéssel foglalkozik, havi bevétele 150-160.000 forint. Élettársa alkalmi munkát végez, havi jövedelme 150.000 forint. Vele egy háztartásban él nagykorú gyermeke és koraszülött unokája is, akiket anyagilag segít. A tulajdonát képező ingatlan értéke 50-60 millió forint. Egészségi állapotában további romlás következett be, szívműtétje várható.

[78] – A Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság a 2019. március 6. napján kelt és aznap jogerős ügyszám számú ítéletében garázdaság büntette [Btk. 339. § (1) és (2) bekezdés d) pont] miatt ítélte el.

[79] A felülbírálat eredményeképpen az ítéltábla azt állapította meg, hogy az ítélet a Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pont alapján részben megalapozatlan, mert a tényállás hiányos és esetenként ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával. A másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) bekezdés a) pont értelmében a tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján.

[80] A tényállást a földhivatali nyilvántartás és sértett1 tanú vallomása alapján a [6] bekezdésben pontosítja akként, hogy

[81] - a vádlott a sértettet az utcán szólította le, hogy akar-e nála dolgozni, így ismerkedtek meg. A sértett megismerkedésük idején mélyszegénységben élt, megtakarítással,

olyan jövedelemmel nem rendelkezett, mely a lakása fenntartására és megélhetésére elegendő lett volna.

[82] - a sértett tulajdonában álló ingatlan a cím2 szám alatt volt.

[83] A tényállást a [8] bekezdés utolsó mondatában az adásvételi szerződés alapján pontosítja és kiegészíti akként, hogy az ingatlant személy1 értékesítette 2018. január 12. napján.

[84] A tényállást a [12] bekezdésben sértett1 és sértett2 tanúk vallomásai alapján kiegészíti azzal, hogy

[85] - a vádlott tudott arról, hogy a sértett pénzzel nem rendelkezett, nem volt tiszta ruhája, nem tudott megfelelő módon tisztálkodni sem. Jelezte a vádlottnak a ló által okozott sérülését és fájdalmait, mutatta a megdagadt lábát is, ennek ellenére a vádlott csak ismeretlen gyógyszert és kenőcsöt adott neki, majd csak több hét elteltével vitte orvoshoz, mikor a sértett állapota rosszabbodott.

[86] - kétséget kizáró módon nem állapítható meg, hogy a ló által okozott sérülést követően sértett1 sértettnek mikor kellett újra munkába állnia, milyen munkát, mennyi ideig és milyen állapotban kellett végeznie.

[87] A tényállást a [15] bekezdésben kiegészíti azzal

[88] - az igazságügyi egyesített elmeorvos és pszichológus szakértői lelet és vélemény alapján, hogy „A sértett kapcsolathálózatából származó támogatás instabilitása hozzájárult alacsony tűrőképességéhez, kevésbé tűri a változásokat, a vádlott kapaszkodó, állandóságot jelentett neki. Az alacsony intellektusa, illetve szegényes ismeretanyaga, érdektelensége, közönyössége, érzelmi, indulati, hangulati labilitás miatt ismereteit nehezebben mobilizálja, az érdekeit nem képes megfelelően képviselni. Érzelmileg gátolt, szorongó, hosszabb távú célokat nem tervez az érzelmi, indulati, akarati élet zavarai következtében. Önbizalomhiány jellemzi, nem képes felmérni képességeit, erőviszonyait.”

[89] - az 1. számú tanú nyomozás során tett vallomása alapján azzal, hogy „Az 1. számú tanú legmagasabb iskolai végzettsége 8 általános, szakképzettséggel nem rendelkezett. Szülei elhunytak, testvérével kapcsolatot nem tartott, saját családja (felesége vagy élettársa, gyermeke) nem volt. Teljesen vagyontalan: ingatlannal nem rendelkezett, korábban albérletben élt, a vádlott által biztosított ruhaneműn kívül egyéb ingó tárgyakkal, telefonnal nem rendelkezett, megtakarítása nem volt, állami segílyt sem kapott, személyi igazolványa sem volt. 2020. májusban sem alkalmi munkával, sem lakhatási lehetőséggel nem rendelkezett.”

[90] A tényállást a [19] bekezdésben kiegészíti

[91] - az igazságügyi egyesített elmeorvos és pszichológus szakértői lelet és vélemény alapján azzal, hogy „A 2. számú tanú átlagosnál gyengébb intellektus, sztereotip gondolkodás, csökkent realitásvizsgálat, nehezebb tájékozódó képesség jellemzi. Sodorható, dependens módon kapcsolódó, indulati élete sekélyes, kötődése alacsony hőfokú. Viselkedési és emocionális problémái, életvezetési nehézségei, kudarcai miatt feladta a saját befektetéseket igénylő önálló próbálkozásokat, az életre való törekvést a túlélésre törekvés váltotta fel, mérlegelés nélkül fogadott el minden olyan lehetőséget, amely legalapvetőbb szükségletei kielégítéséhez hozzásegítette.”

[92] – a 2. és 4. számú tanúk vallomása alapján azzal, hogy „4. számú tanú is alkoholfüggőségben szenvedett. 2018. novemberben a 2. és 4. számú sértettek egy sátorban laktak a piac mellett, mely a tél beálltával nem nyújtott megfelelő lakhatást nekik, albérletet fenntartani nem tudtak. Szakképzettséggel, munkahellyel, rendszeres jövedelemmel nem rendelkeztek, korábban a piacon dolgoztak, illetve koldultak, de az sem biztosította megélhetésüket. Rokonaik vagy nem éltek, vagy nem volt velük érdemi kapcsolatuk. Mindketten teljesen vagyontalanok voltak, ingatlannal nem rendelkeztek, annyi ingó vagyontárgyuk volt, amit hajléktalanként maguknál tartottak, megtakarításuk nem volt, állami segílyt sem kaptak.”

[93] A tényállást a [23] bekezdésben kiegészíti sértett2 tanú és vádlott1 nyomozás során tett vallomása alapján azzal, hogy „Feleségétől történő válását követően hajléktalan lett, ideiglenesen rokonoknál tudott lakni, de 2016. telén biztos elhelyezése nem volt, a téli időszakra nem tudta megoldani lakhatását, a lányánál nem lakhatott tovább, mert alkoholt fogyasztott és a vejével nem volt jó kapcsolata. Ingatlannal, megtakarítással, rendszeres, megélhetést nyújtó jövedelemmel nem rendelkezett.”

[94] A fenti változtatásokkal a tényállás a Be. 592. § (2) bekezdésben felsorolt hibáktól és hiányosságoktól mentessé vált, ezért a Be. 593. § (3) bekezdés alapján a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

[95] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés d) pont alapján - szükséges részletességgel és iratszerűen - tartalmazza a bizonyítékok megjelölését, amelyekre a bíróság a döntését alapozta.

[96] A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés]. A Be. 167. § (3) bekezdés értelmében - miszerint a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító erejük - a bizonyítékok mérlegelésének szabadsága azt jelenti, hogy mindig a bírói mérlegelés dönti el az adott bizonyítási eszköz jelentőségét és bizonyító értékét.

[97] Az elsőfokú bíróságnak a bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége során részletesen számot kell adnia arról, hogy mely bizonyítékot fogadott el, ennek mi az indoka és nyomon követhető módon az indokolásból ki kell tűnnie, hogy a tényállást mire alapította. Ekkor van abban a helyzetben a másodfokú bíróság, hogy ellenőrizni tudja, hogy a mérlegelés teljesszerű, valamennyi bizonyítékra kiterjedő volt-e és az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékoknak a megállapított tényállás megfelel-e. A bizonyítékok értékelése az elsőfokú

bíróság feladata, míg a másodfokú felülbírálat során ezen értékelő tevékenység ellenőrzésére kerül sor. Ennek során azonban alapvető eljárási szabály a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma [Be. 593. § (2) bekezdés], mely az első fokon lefolytatott bizonyítást védi.

[98] Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék mérlegelő tevékenysége formailag szabályos volt és indokolási kötelezettségét is teljesítette, ennek keretében részletesen megvizsgálta és összevetette a rendelkezésre álló valamennyi személyi és tárgyi bizonyítékot és számot adott arról, hogy a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért fogadott el.

[99] A tényállás I/A. pontjában foglalt vagyon és közbizalom elleni bűncselekmény tekintetében az elsőfokú bíróság a bizonyítékok gondos mérlegelésével állapította meg a tényállást. A vádlott részletes védekezést terjesztett elő, azonban az eljárás előrehaladtával több tekintetben is módosította azt a beszerzett bizonyítékok függvényében. A készpénzátadás helye és körülményei tekintetében következetlen vádlotti nyilatkozatokkal szemben sértettl sértett határozottan állította, hogy a 3 millió forint kifizetésére nem került sor. A banki megkeresések is egyértelműen cáfolták a vádlott előadását a körben, hogy

[100] – sértettl sértett a szerződéskötéskor nem rendelkezett bankszámlával, mivel az Bank1 tájékoztatása szerint volt számlája, azon ilyen nagy összegű készpénz utalása nem volt kimutatható,

[101] – a 3 millió forint kifizetésére készpénzben került sor, melyet az élettársa bankszámlájáról vettek ki egyösszegben, mivel ilyen pénzügyi tranzakciót a bankszámlakivonat nem tartalmaz.

[102] A másodfokú bíróság az I/A. tényállás tekintetében a történeti tényállást a nyomozati iratok alapján pontosította és kiegészítette a sértetti ingatlan természetbeni helyének megjelölése, illetve a későbbi értékesítés adatai körében, egyebekben összhangban állt az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékok tartalmával, az további változtatást nem igényelt.

[103] Az I/B. és II-III-IV. tényállások esetében az elsőfokú bíróság a sértettek vallomását fogadta el, melyek az elhelyezés körülményei, a munkák jellege, a munkavégzés körülményei, az ellátások tekintetében egyezők voltak, ezáltal erősítették egymás hiteltérdemlőségét, másrészt ezeket a nyilatkozatokat a további, rendelkezésre álló bizonyítékok is alátámasztották, így különösen a

[104] – a vádlott házában és a tanyán készült helyszíni szemle jegyzőkönyvek, fényképmelléletek és videofelvételek a körben, hogy a sértettek hol és milyen körülmények között éltek, továbbá hogy milyen munkát kellett végezniük,

[105] – a lehallgatási anyag a körben, hogy a vádlott milyen utasításokkal és milyen időközönként látta el a munkavégzés terén a sértetteket,

[106] – az 1. számú tanúról és a 2. számú tanúról készült elmeorvos és pszichológus szakértői vélemény e két sértett mentális állapota tekintetében, mely a cselekmény kapcsán az áldozattá válásukat is nagyban elősegítette.

[107] A lehallgatási anyagból a 2020. április 2. és április 26. napján folytatott beszélgetéseket az elsőfokú bíróság az ítélet [44] bekezdésében iratszerűen ismertette, e két beszélgetés jól példázza, hogy a vádlott környezetében is ismert volt, hogy kifejezetten kereste az olyan embereket, mint a sértettek, a vádlott hozzáállását szemlélteti, miszerint „adtál volna nekik egy liter bort meg egy kis kaját, oszt elég lett volna, semmi más”, tehát a vádlott maga is törekedett arra, hogy olyan embereket keressen a munkára, akiknek az általa nyújtott ellátás elegendő, sőt, kifejezetten általuk „gomik”-nak nevezett embereket keresett, akik egy minimális ellátásért, fizetségért a munkát ellátták és a beszélgetésekből is kivehetően ebből a vádlott nyereszkedni akart.

[108] A védő a fellebbezés írásbeli indokolásában hivatkozott arra, hogy sértett1 tanú vallomása azért nem elfogadható, mert a 2018. július 31. napján foganatosított rendőri intézkedéskor eljáró rendőrök a tanúként tett vallomásukban cáfolták a sértetti előadást. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a [49] bekezdésben részletes indokát adta annak, hogy a sértett vallomását a rendőri intézkedés miatt nem tette elfogadhatatlanná, másrészt nem maradhat értékelés nélkül, hogy sértett1 a helyzetével bizonyosan nem volt elégedett, hiszen az intézkedést követő napon el is hagyta a tanyát és oda nem tért vissza.

[109] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése körében részletesen számot adott arról, hogy a tényállás [12] bekezdésében a sértett és sértett2 egybehangzó vallomása alapján rögzítette sértett1 lábsérülésének keletkezését, a ló általi lábra taposást bizonyítottanak találta, annak időpontját pontosan meghatározni nem lehetett, mert a tanúk egyrészt nem emlékeztek erre, másrészt az orvosi ellátáshoz képest is csak körülbelüli időszakot tudtak megjelölni. sértett1 és sértett2 vallomásai alapján bizonyos, hogy a sértettnek a lábsérülése ellenére is dolgoznia kellett, azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint kétséget kizáró módon nem állapítható meg, hogy a ló által okozott sérülést követően sértett1 sértettnek mikor kellett újra munkába állnia, milyen munkát, mennyi ideig és milyen állapotban kellett végeznie, ugyanis

[110] - a sérülés a tényállás szerint nyáron keletkezett, de ennek közelebbi időpontja nem behatárolható, az orvosi iratok alapján csak annyi igazolt, hogy az ellátásra szeptember 22-én került sor,

[111] - sértett2 nyomozati vallomása tartalmazza, hogy a baleset után 3 hétig a sértett nem dolgozott, ez időre a vádlott egy Keresztnév1 nevű személyt vitt a tanyára, aki segített neki az állatok ellátásban, de utána a vádlott piszkálni kezdte sértett1t, így sérült lábbal újra dolgoznia kellett.

[112] Az elsőfokú bíróság által megállapított I/B. és II-III-IV. tényállások megfeleltek az elfogadott bizonyítékok tartalmának, azonban különösen a kiszolgáltatott helyzet megállapítására alapot adó tényadatokat és körülményeket, illetve sértett1 sérülésének ellátása körében releváns megállapításokat hiányosan vagy az indokolási részben tartalmazzák, ezért a

másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölve a tényállást a megjelölt iratok alapján kiegészítette.

[113] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a tényállás megváltoztatásán keresztül a felmentés érdekében bejelentett, részben a bizonyítékértékelő tevékenység kritikáit megfogalmazó fellebbezések a meglévő, már mérlegelt bizonyítékok újraértékelését célozták. Az irányadó perrendi szabályok szerint azonban - a felülmérlegelési tilalomra figyelemmel - ez a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethetett.

[114] Az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést vádlottl vádlott bűnösségére és a cselekmények minősítése is törvényes. A vagyon és közbizalom elleni bűncselekmények esetében a jogi indokolás sem szorul kiegészítésre.

[115] A 2020. július 1. napjától, az elkövetéskor is hatályos Btk. 192. § (2) bekezdés a) pont szerint, aki mást rendszeres előny szerzése céljából munkavégzésre, munka jellegű tevékenység végzésére, egyéb szolgáltatásra, vagy jogellenes cselekmény folytatására megtevesztéssel, a sértett nevelésével, felügyeletével, gondozásával, gyógykezelésével kapcsolatos, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve, vagy a sértett kiszolgáltatott helyzetét kihasználva rábír, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[116] Az emberkereskedelem és kényszermunka védett jogi tárgya az Alaptörvény II. cikkben megfogalmazott emberi méltósághoz való jogból – az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg – eredő önrendelkezési jog azon eleme, hogy az ember a maga személyében ember marad, és nem válhat eszközzé vagy tárggyá. Az Alaptörvény III. cikk kimondja azt is, hogy senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani, illetve azt is, hogy tilos az emberkereskedelem.

[117] Az irányadó tényállás alapján azt kell megvizsgálni, hogy a sértettek önrendelkezési joga csorbult-e a vádlotti magatartás eredményeként.

[118] A törvényszéknek az indokolás [65]-[79] bekezdésében kifejtett érvelését a másodfokú bíróság is osztotta.

[119] A tényállásban a „rendszeres előny szerzésére törekvés” célzatként meghatározása a korábbi szabályozásban szereplő kizsákmányolási célzatot váltotta fel.

[120] A kizsákmányolás pontos definícióját az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2011. április 5-i 2011/36/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2011/36/EU irányelv) és egyéb, az emberkereskedelem megelőzésére és leküzdésére vonatkozó nemzetközi dokumentumok (például a 2006. évi CII. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezménynek az emberkereskedelem, különösen a nők

és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyve kihirdetéséről, 2013. évi CVIII. törvény az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló Egyezményének kihirdetéséről) nem adják meg.

[121] A 2011/36/EU irányelv 2. cikk (3) bekezdés kimondja, hogy a kizsákmányolás magában foglalja legalább a prostitúció révén történő kizsákmányolást vagy a szexuális kizsákmányolás más formáit, a kényszermunkát vagy - szolgáltatásokat - a koldulást, a rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot és a szolgáltatást is ideértve -, a bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolást és a szervek kivételét.

[122] Jelen ügyben az irányadó tényállás szerint – ahogy arra a törvényszék az indokolás [67] bekezdésében is utalt - vádlottl vádlottat nem alkalmi előny megszerzése motiválta, hanem a ház körüli munka elvégzése mellett a sértettek által végzett állattartási tevékenységből huzamosabb időn keresztül, rendszeres bevétel megszerzése, saját elmondása szerint ugyanis havi 3-500.000 forint bevétele származott az állattenyésztésből, így a célzat bizonyított.

[123] A rábírás, mint eszközcselekmény kapcsán kiemelendő, hogy a munkavégzésnek, szolgáltatásnyújtásnak, jogellenes cselekményeknek többszöri, rendszeres magatartásoknak kell lenniük, a rábírás ezek végzésére irányul. A 2011/36/EU irányelv 2. cikk (4) bekezdés szerint az emberkereskedelem áldozatának a tervezett vagy megvalósított kizsákmányoláshoz adott beleegyezése nem vehető figyelembe, ha az (1) bekezdésben meghatározott elkövetési módok bármelyikét alkalmazták, beleértve a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélést is. Ennek értelmében a kiszolgáltatott helyzetben lévő sértett - ahogy a törvényszék helyesen utalt az indokolás [69] bekezdésében - a szabadságát, emberi méltóságát sértő cselekmény elkövetésébe érvényes beleegyezést nem adhat, beleegyezése az adott tevékenység végzéséhez - helyzetéből fakadóan - sosem lehet önkéntes (BH2020. 30.), ekként a rábírás – ha az a törvényben meghatározott módok valamelyikén történik – megvalósulhat a sértett ellenkezésének hiányában, akár egyetértése mellett is. A vádlott a sértettek kiszolgáltatott helyzetével visszaélve bírta őket rá a munka végzésére, a kiszolgáltatott helyzet okán megbillent viszonyrendszerben, a rendszeres tevékenység folytatására a terhelt által meghatározott keretek között, felügyeletével került sor, mely tényállásszerű magatartásnak minősül.

[124] A rábírás elkövetési módjai közül jelen ügyben a kiszolgáltatott helyzetet kihasználva elkövetés vizsgálandó.

[125] A kiszolgáltatott helyzettel visszaélést a 2011/36/EU irányelv 2. cikk (2) bekezdés akként definiálja, hogy a kiszolgáltatott helyzet olyan helyzet, amelyben az adott személy tényleges vagy elfogadható választási lehetőség hiányában kénytelen alávetni magát az adott visszaélésnek.

[126] A kiszolgáltatott helyzet helyes értelmezéséhez a törvényjavaslat miniszteri indokolása ad támpontot: „A kiszolgáltatott helyzet előállhat egy tényező következményeként, de kiválthatja azt több tényező összessége, a kiszolgáltatott helyzetet előidézheti az elkövető, de az fennállhat tőle függetlenül is. Utóbbi esetben az elkövetői

visszaélés a már meglévő kiszolgáltatott helyzet (például hajléktalanság, kilátástalan anyagi helyzet) fenntartásával, vagy az abból való kilábalás megakadályozásával valósulhat meg.”

[127] Kiszolgáltatott helyzetben tehát az van, akinek ténylegesen nincs elfogadható választási lehetősége az elkövető által célzott tevékenység végzése kapcsán, az elkövető pedig ennek kihasználásával törekszik előnyszerzésre. A kiszolgáltatott helyzet megállapítható akkor is, ha azt az elkövető idézte elő, vagy tőle függetlenül alakult ki, a kiszolgáltatott helyzet kapcsán tehát annak oka és felróhatósága közömbös.

[128] A kiszolgáltatott helyzet fennállására - jellemzően külső szemlélő számára is észlelhető - körülmények is utal(hat)nak. Ezek azonosítása, majd e körülményekből és az eljárás egyéb adataiból a jogkövetkeztetések levonása a jogalkalmazók, végeredményben a bíróság feladata. Az alapul fekvő körülmények felismeréséhez ugyanakkor támpontot nyújthat a 2011/36/EU irányelv 11. cikkének való megfelelést szolgáló, az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet mellékletében szereplő az emberkereskedelem valószínűsíthető áldozatainak felismerését segítő szempontrendszer. Természetesen a szempontrendszer alapját képező körülmények nem kizárólagosak, önmagukban nem engednek következtetést az emberkereskedelem és kényszermunka törvényi tényállási elemeinek megvalósulására, az minden esetben a beszerzett bizonyítékok, az azok alapján megállapítható tények és az azokból levonható ténybeli és jogi következtetés függvénye, tehát mindig a konkrét tényállás alapján kell eldönteni, hogy a kiszolgáltatott helyzet megállapítására sor kerülhet-e.

[129] Egyre gyakoribbak az országon belül elkövetett, a társadalom peremén élő, hajléktalan személyek munkacélú kizsákmányolásával összefüggő esetek. Az emberkereskedelem és kényszermunka büntette esetében az áldozattá váló sérülékeny csoportba tartoznak a mélyszegénységben vagy hajléktalanságban élők, az alulképzettek, a szenvedélybetegség miatt vagy más okból kialakult mentálisan sérültek, vagy érdekeiket érvényesíteni nem vagy korlátozottan képes emberek, amely jelen ügyben is jól megfigyelhető. Az áldozattá válás okát olyan kényszerítő tényezők képezik, mint például a szegénység, a munkanélküliség, a munkaerőpiaci egyenlőtlenség, a hiányos családi háttér, melyek a kiszolgáltatott helyzet létrejöttében kiemelt szerephez jutottak jelen ügyben is. Az áldozattá válás során ösztönző tényező lehet például a jobb életszínvonal vagy az élethelyzetek, lakhatások akár rövidtávú megoldása is, mely szintén tetten érhető az elbírált magatartás kapcsán is.

[130] A jelen ügyben a sértettek egzisztenciális kiszolgáltatottsága megállapítható, melynek alapját képező tények a kiegészített tényállásból is kitűnnek.

[131] - sértett1 sértettnek ugyan volt szakképzettsége, de csökkent munkaképességüként elhelyezkedése nem volt könnyű. Mélyszegénységben élt, közüzemi tartozásai voltak, olyan jövedelemmel nem rendelkezett, mely a lakása fenntartására és megélhetésére elegendő lett volna. Betegségei miatt rokkantnyugdíjazása lett volna indokolt, de ezt segítség nélkül elintézni nem tudta és ebben a vádlottra sem számíthatott. Megismerkedésük után nem sokkal a vádlotti magatartás következtében elveszítette az ingatlan vagyonát is, mely egyben a vádlottól való egzisztenciális függőség elmélyítését is eredményezte. Pár hónapig néhány ezer forintért a vádlott házában segédkezett, majd őt a

vádlott a tanyára költöztette és élelemért, alkoholért és az elhelyezésért az állattartásban dolgoztatta, fizetést nem kapott.

[132] - az 1., 2. és 4. számú sértettek alkoholisták voltak, személyiségjegyeik miatt érdekeik képviseletére nem volt alkalmasak. A munkaerőpiacon szakképzettség nélküliségük és hosszabb ideje fennálló bejelentett munkahely hiányában eleve hátrányból indultak, melyet tovább erősített hajléktalan életvitelük, illetve hogy az 1. számú tanú sem telefonnal, de még igazolvánnyal sem rendelkezett. Önálló egzisztencia, rendszeres bevétel, megtakarítás, vagyon, a családi kapcsolatok teljes hiánya miatt semmilyen érdemi lakhatási, elhelyezési, megélhetési lehetőségük nem volt. Korábban az 1. számú tanú vidéken dolgozott, de ez a lehetősége megszűnt, a 2. és 4. számú tanúk a piacon, de az sem nyújtott számukra biztos megélhetést. A vádlottól az 1. és 4. számú tanú semmilyen fizetést nem kapott, a 2. számú pedig napi 2.000 forintot, amit fel is éltek a 4. számú tanúval közösen.

[133] - sértett2 tanú sem rendelkezett biztos családi és egzisztenciális háttérrel, lakhatása csak ideiglenesen és időszakosan volt megoldott, valójában a rokonaira nem tudott biztos jelleggel számítani és 2016. évben a tél beköszönte előtt mindenképp szüksége volt egy helyre, ahol a hideg idő beálltával lakhat, így ajánlotta neki egy helység3 ismerőse a vádlottat. Jól mutatja ezt a kényszerhelyzetet, hogy a tanú helység2ről felköltözött helység3ra, de csak 2016. október és 2017. májusa között volt a vádlottnál, mert ezen téli időszak alatt nem volt hova mennie. A tanú lényegében elhelyezésért és élelemért, valamint alkoholért dolgozott teljesen ingyen a vádlottnak, fizetést nem kapott, csak amikor közölte, hogy elmegy, akkor adott neki a vádlott egy kevés pénzt.

[134] Ezen sértetti körülményekből kiemelendő, hogy

[135] - nem, vagy alig képzettek;

[136] - ingatlan és nagyobb értékű ingó vagyonuk, megtakarításuk nem volt;

[137] - stabil, támogató családi háttérrel, társadalmi kötődéssel nem rendelkeztek;

[138] - többen közülük személyiségzavaruk, mentális problémáik, szenvedélybetegségük miatt könnyen irányíthatóak, jogaik érvényesítésére alkalmatlanok;

[139] - életmódjuk sodródó, a túlélésre összpontosító;

[140] - lakhatásuk csak a vádlott által részükre felajánlott módon volt megoldott;

[141] - munkahellyel és rendszeres jövedelemmel nem bírtak, fix összegű, kiszámítható bevételekre (például nyugdíj, segély) nem tettek szert, a vádlottól sem kaptak fizetést vagy csak pár ezer forintot, így érdemi jövedelem hiányában sem volt esélyük olyan összeget sem összegyűjteni, hogy változtassanak élethelyzetükön.

[142] Mindezekre figyelemmel nem foghatott helyt az a védői érvelés, miszerint vádlottl vádlott magatartása nem minősül bűncselekmények. Ugyanis a sértettek kiszolgáltatott helyzetét - mely elsősorban szellemi, egészségügyi állapotukból, szenvedélybetegségükből, nehéz élethelyzetükből, reális jövőképük hiányából adódott - felismerte, fenntartotta és kihasználta, ebből rendszeres hasznot hajtva. A sértettek helyzetükből adódóan engedelmeskedtek vádlottl vádlott elvárásainak, számukra sem menekülési út, sem érdemi választási lehetőség nem volt. A sértetteknek ténylegesen és reálisan nem volt cselekvési szabadsága, hogy akként határozzanak, hogy a vádlott által meghatározott keretek közötti tevékenységet nem folytatják, kénytelenek voltak alávetni magukat a visszaélésnek (EBD.2019. B.7.).

[143] Ezen szempontok szerint az irányadó tényállást elemezve rögzíthető, hogy a kizsákmányolás alapját egy olyan ember-ember közötti kapcsolat adta, amelyben a sértettek - a tényállásban megjelenített - okokból nem, vagy korlátozottan voltak képesek az akaratuknak megfelelő magatartás tanúsítására, a vádlott pedig az ily módon egyensúlyt veszített viszonyrendszert felismerve és a sértettek ilyen helyzetét kihasználva, rendszeres előny szerzésére törekedve bírta rá őket a saját hasznára történő munkavégzésre, azaz használta őket ki, lényegében a sértettek emberi méltóságát semmibe véve törekedett tartós előny szerzésére. E magatartás kimeríti a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző emberkereskedelem és kényszerszermunka büntettét, mely – figyelemmel a sértettek számára – az (5) bekezdés d) pontra tekintettel az (5) bekezdés I. fordulója szerint törvényi egységet képező összefoglalt bűncselekményként értékelendő.

[144] A másodfokú bíróság nem osztotta az emberkereskedelem és kényszerszermunka büntette vonatkozásában a minősítés megváltoztatására irányuló ügyészi fellebbezést. Az ügyészség a cselekménynek a sértettek sanyargatásával megvalósított minősített esete megállapítását arra hivatkozással indítványozta az elsőfokú eljárás során a vádbeszédben, hogy a sértettek lakhatási körülményei és az ellátásuk oly mértékig alacsony volt, hogy a sértettek folyamatos nélkülözésnek voltak kitéve. A törvényszék ítéletének [79] bekezdésében részletes indokát adta, hogy a sértettek sanyargatásával történő elkövetést miért nem látta megállapíthatónak, a kifejtett érveit a másodfokú bíróság is osztotta. A sértettek ún. lelki fenyegetésnek, félelemnek nem voltak kitéve, elhelyezési, lakhatási, munkavégzési körülményeik pedig ugyan szegényesek voltak, de alapvető emberi szükségletek kielégítésében korlátozva nem voltak, a vádlott az elemi létfeltételeket - ha alacsony szinten is, de - biztosította számukra.

[145] Az ügyészség az ítélet elleni fellebbezés írásbeli indokolásában és a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség az átiratban más szempont mentén indítványozta a minősített eset megállapítását, figyelemmel arra, hogy sértettnak úgy kellett munkát végeznie a tanyán, hogy a lábujjain nagyfokú fájdalommal járó sérülést szenvedett el, a vádlott tisztában volt a sérülés tényével és a tanú fájdalmaival és azzal is, hogy a tanyán lévő körülmények a sérülés higiénikus ellátására, kezelésére nem alkalmasak, így sértettnél sértettet testi szenvedésnek, gyötrelemnek tette ki. A másodfokú bíróság ezen indokok mentén azért nem vont következtetést a sértett sanyargatására, mert az irányadó tényállás szerint kétséget kizáró módon nem állapítható meg, hogy a ló által okozott sérülést követően sértettnél sértettnél mikor kellett újra munkába állnia és mennyi ideig kellett sérülten dolgoznia, így az ennek következtében elszenvedett testi gyötrelem vagy többszörös szenvedés időtartamára, mértékére nem lehetett következtetést vonni.

[146] A segítségnyújtás elmulasztásának vétsége tekintetében a törvényszék az indokolás [83]-[86] bekezdésében helytálló megállapításokat tett. Kiemelést érdemel, hogy az elvárhatóság módja és mértéke az eset összes körülményének körültekintő felderítésével és ismeretében határozható meg. Nem tekinthető segítségnyújtási kötelezettség teljesítésének a nem megfelelő mértékű, részleges, késedelmes segítségnyújtás, jelen ügyben is ez róható fel a vádlottnak, hogy a felajánlott segítség nem volt megfelelő. Ugyanis a vádlott tisztában volt sértettl neki minden tekintetben kiszolgáltatott helyzetével, azzal, hogy a sértett a tanyán munkavégzés közben balesetet szenvedett, pénzzel nem rendelkezett, nem volt tiszta ruhája, nem tudott megfelelő módon tisztálkodni sem. A sértett jelezte a vádlottnak a ló által okozott sérülését és fájdalmait, megmutatta a megdagadt lábát is, ennek ellenére a vádlott nem biztosította a megfelelő orvosi ellátását, csak ismeretlen gyógyszert és kenőcsöt adott neki, majd csak több hét elteltével, mikor a sértett állapota rosszabbodott, akkor vitte el orvoshoz.

[147] A Btk. 80. § (1) bekezdés értelmében a büntetést a törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.

[148] A bíróság feladata az ítékezés során a megadott büntetési tételkeret között olyan nemű és mértékű joghátrány alkalmazása, amely kifejezi a társadalom megítélését az adott cselekménnyel kapcsolatban, ugyanakkor figyelemmel van az elkövető által megvalósított magatartásra és személyi társadalomra veszélyességére is.

[149] A Btk. 79. §-ban meghatározott büntetési célok a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A bűncselekmény elkövetőivel szemben kiszabott büntetés nem csupán magára az elkövetőre bír hatással, hanem a társadalom többi tagjára nézve is. A büntetés kiszabásakor a bíróságnak minden esetben e kettős cél szem előtt tartásával kell eljárnia.

[150] A joghátrány megválasztása körében értékelendő körülményeket a másodfokú bíróság azzal egészíti ki, hogy

[151] - enyhítő körülményként értékeli, hogy egy unokáját - annak gyámjaként - eltartja, míg a másik, vele egyháztartásban élő gyermekét és annak kiskorú unokáját anyagilag támogatja (56/2007 BK vélemény II/4. pont),

[152] – súlyosító körülmény a hosszú időn túli, öt sértett sérelmére megvalósított, kitartó elkövetés, valamint a részben felfüggesztett szabadságvesztés büntetés próbaideje alatti elkövetés mellett, kisebb nyomatékka, a részben ugyanezen büntetőeljárás hatálya alatti elkövetés (56/2007 BK vélemény II/2. és III/4. pont).

[153] vádlottl vádlott által megvalósított emberkereskedelem és kényszermunka büntette absztrakt tárgyi súlya rendkívül jelentős, melyet a jogalkotó is kifejezésre juttatott azzal, hogy az öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett. A törvényalkotó a magatartást a különös részben meghatározott büntetési tételkeret meghatározásával - a

társadalmi értékrendet is közvetítve - a legkiemelkedőbb tárgyi súlyú bűncselekmények között helyezte el.

[154] A jelen ügyben elbírált, legnagyobb tárgyi súlyú cselekmény (az emberkereskedelem és kényszermunka büntette) konkrét társadalomra veszélyessége azonban - figyelemmel arra, hogy az a több ember sérelmére történő elkövetés kivételével más minősített esetet nem valósított meg - nem értékelhető a tényállásszerű magatartási formák közül kiemelkedő súlyúnak.

[155] Ellenben a vádlott alanyi társadalomra veszélyességét nemcsak az mutatja, hogy büntetett előéletű, felfüggesztett szabadságvesztés büntetés hatálya alatt az elkövetés, hanem elsődlegesen az, hogy a tevékenységet úgy valósította meg, hogy éveken át, folyamatosan kereste az újabb áldozatokat, vagy már korábban ismerte, vagy az utcán leszólította, vagy ajánlották neki. Lényegében a rendszeres anyagi előny szerzése érdekében egyetlen cél vezérelte, hogy a kifejezetten nehéz fizikai munkának számító ház körüli és a tanyán az élő állat tartásából adódóan mindennap végzendő feladatokat más megcsinálja érdemi ellenszolgáltatás nélkül.

[156] A társadalom hatékonyabb védelmének szempontjait előtérbe helyezve, az ilyen jellegű, a másik ember méltóságát semmibe vevő, élösködő bűncselekmények elkövetőivel szemben megfelelő szigorral történő fellépés szükséges annak elérése érdekében, hogy az emberkereskedelem nagy kockázatú és alacsony haszonnal járó tevékenységgé váljon. A generális és speciális prevenció eléréséhez megfelelő tartamú szabadságvesztés büntetéssel kell a bíróságnak azt az egyértelmű üzenetet megfogalmaznia, hogy a mások kiszolgáltatott vagy hátrányos helyzetét gátlástalanul kihasználó elkövetők magatartása milyen jogkövetkezményeket von maga után.

[157] A másodfokú bíróság ezért egyetértett azzal, hogy a társadalom minden tagjában és magában az elkövetőben is a jogkövető magatartás elérése kizárólag végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása útján lehet. A törvényszék által kiszabott büntetés neme és mértéke szükséges, de elegendő is a büntetési célok elérésére, sem az annak súlyosítását célzó ügyészi fellebbezéssel, sem az enyhítésre irányuló védelmi jogorvoslattal nem értett egyet. A szabadságvesztés tartamának olyan mértékű felemelésére vagy csökkentésére, mely az ítélet megváltoztatását indokolta volna, a másodfokú bíróság indokot nem látott, figyelemmel a Be. 371. § (2) bekezdésben megfogalmazott azon rendelkezésre is, hogy a törvényi büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés kisebb megváltoztatásának nincs helye [16/2007 BK vélemény].

[158] A kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozata a Btk. 37. § (3) bekezdés ad) pont alapján fegyház, azonban a másodfokú bíróság a Btk. 35. § (2) bekezdés alkalmazásával a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pont szerint a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönre enyhítette. A törvényben előírtnál eggyel szigorúbb vagy enyhébb végrehajtási fokozat a büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre figyelemmel határozható meg. A másodfokú bíróság az enyhítő körülmények nagy számára, elsődlegesen a vádlott megromlott egészségi állapotára és több, eltartásra szoruló hozzátartozójáról való gondosodás tényére, valamint arra figyelemmel, hogy a cselekmény elkövetése óta a törvénnyel összetűzésbe nem került, ezen

körülmények alapján látott lehetőséget az eggyel enyhébb végrehajtási fokozat megállapítására.

[159] vádlottl vádlott orvosi iratokkal igazolt megbetegedései olyan különös méltánylást érdemlő körülmények, melyek a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó általános törvényi előírásoktól történő eltérést is megalapozzák, így a másodfokú bíróság e rendelkezést akként változtatta meg, hogy a vádlott a Btk. 38. § (3) bekezdés alapján a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Megalapozottan feltételezhető ugyanis, hogy a büntetés célja vele szemben ekként is elérhető.

[160] A törvényszék az anyagi jogszabályokkal összhangban állapította meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, törvényes a közügyektől eltiltás alkalmazása és annak tartama is, valamint a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság ügyszám szám alatti ítéletében kiszabott 10 hónap szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelése.

[161] A vagyonekhozást érintő anyagi jogi rendelkezések:

[162] A Btk. 74. § (1) bekezdés a) és d) pont értelmében vagyonekhozást kell elrendelni arra

[163] - a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett,

[164] - a vagyona, amely a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyon helyébe lépett.

[165] A Btk. 74. § (2) kimondja azt is, hogy a vagyonekhozást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyona is, amellyel más gazdagodott.

[166] A vagyonekhozás alkalmazására az I/A. tényállással összefüggésben került sor a vételár kifizetése nélkül az ingatlan tulajdonjogának vádlottl lánya nevére történt megszerzése kapcsán, a vagyonekhozás körében a másodfokú bíróság felhívja a Btk. 74. § (1) bekezdés d) pontját és a (2) bekezdését is.

[167] Az ítélet egyéb, a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítására és a bünygyi költség viselésére vonatkozó rendelkezései törvényesek.

[168] Fenti indokokra figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta, míg egyéb rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdés alapján helybenhagyta.

[169] A Fővárosi Ítéltábla ítélete elleni fellebbezést a Be. 615. § (1) és (2) bekezdés zárja ki.

Budapest, 2023. szeptember 6.

dr. Szalai Géza s.k.
s.k.

dr. Sárecz Szabina Martina s.k.

Nagyné dr. Drahos Ibolya

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

Záradék: A Fővárosi Törvényszék 2022. november 4. napján kihirdetett 511.B.587/2020/156. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.20/2023/19. számú ítéletében foglalt változtatásokkal 2023. szeptember 6. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. szeptember 6.

dr. Szalai Géza s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül: